

Nr 39

Finansutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1972: 130 angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 i vad avser ärenden under finansdepartementets handläggning jämte motion.

DRIFTBUDGETEN

SJUNDE HUVUDTITELN

1. **Inredning av byggnader för statlig förvaltning.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts i propositionen 1972: 130, bilaga 5, s. 21—22 framlagda förslag (punkt 1 i utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 20 oktober 1972) och hemställer

att riksdagen till *Inredning av byggnader för statlig förvaltning* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 1 100 000 kr.

2. **Skattebortfallsbidrag till kommunerna m. fl.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 23—25) föreslagit riksdagen att dels anta vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i lagen (1972: 141) om ändring i förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag, dels godkänna av departementschefen förordade ändrade grunder för beräkning av skattebortfallsbidrag.

Riksdagen beslutade i våras om årliga statsbidrag till kommuner, landstingskommuner och församlingar, s. k. skattebortfallsbidrag, som kompensation för att det kommunala skatteunderlaget minskar till följd av 1970 års skattereform (prop. 1972: 60, FiU 1972: 23, rskr 1972: 139). Till grund för beslutet låg ett beräknat skattebortfall för kommunerna på en miljard kr. för inkomståret 1971. Bidragen utbetalas första gången år 1973 och utgår på grundval av tillskjutet skatteunderlag. Detta skatteunderlagstillskott fördelas mellan kommunerna i relation till skattekraften, beräknad som skattekronor per inkomsttagare.

Med hänsyn till osäkerheten beträffande den exakta storleken av skattebortfallet ansåg riksdagen (FiU 1972: 23 s. 7) det angeläget att utnyttja den ytterligare information som kunde utvinnas när resultatet av 1972 års taxering förelåg och statistiskt kunde analyseras och bedömas. Riksdagen förordade därför att riksrevisionsverket skulle företa en stickprovsundersökning baserad på 1971 års faktiska inkomststruktur. Avvek resultatet väsentligt från en miljard kr. borde detta kunna beaktas i samband med proposition om skatteutjämningsbidrag till vårriksdagen

1973. Då borde också skäligheten av att retroaktivt justera de skattebortfallsbidrag som betalas ut år 1973 prövas.

Riksrevisionsverket har den 6 september 1972 redovisat två nya kalkyler över det beräknade skattebortfallet. Den ena kalkylen bygger på taxeringsutfallet för taxeringsåret 1972 och utgör ett försök att applicera de äldre skattereglerna på detta utfall. Kalkylen leder till ett beräknat skattebortfall för kommunerna på 1 259 milj. kr. Den andra kalkylen bygger på riksrevisionsverkets stickprovsundersökning för taxeringsåret 1971. Resultatet av denna beräkning blir ett skattebortfall på minst 1 150 milj. kr. Detta betyder att skattebortfallet för kommunerna i våras underskattades med ett par hundra miljoner kronor. Detta beror främst på att antalet inkomsttagare ökat kraftigare än beräkningarna och därtill kommer att de genomsnittliga inkomstökningarna blivit väsentligt mindre än förutsatt.

Kalkylerna har granskats inom finansdepartementet och av företrädare för Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet. Vid genomgången av den första kalkylen har enighet nåtts om vissa justeringar i riksrevisionsverkets beräkningar. På grundval härav har inom finansdepartementet gjorts en reviderad kalkyl. Det beräknade skattebortfallet blir enligt denna i runt tal 1 200 milj. kr.

För inkomståret 1971 beräknas det totala skattebortfallet emellertid bli ca 50 milj. kr. högre på grund av den genom 1970 års skattereform ändrade avdragsrätten för makes sjukförsäkringsavgift. Företrädare för de båda kommunförbunden har accepterat de nu redovisade bidragsnivåerna.

Utskottet

I likhet med departementschefen anser utskottet att skattebortfallsbidragen bör grundas på en beräknad bidragsgivning om 1 250 milj. kr. för inkomståret 1971 och att motsvarande justering bör göras av de beräknade förskotten för inkomståret 1973. Den nivå som skall ligga till grund för skattebortfallsbidragen framöver bör bestämmas till 1 200 milj. kr.

Utskottet noterar att det i riksstaten för 1972/73 upptagna förslagsanslaget på 500 milj. kr. för skattebortfallsbidrag till kommunerna m. fl. som följd härav kan väntas bli överskridet med ca 125 milj. kr.

För de skatteutjämningsbidrag som betalas ut under år 1973 föreslår departementschefen att bidragsunderlaget enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag beräknas jämligt kungörelsen (1972: 140) om skattebortfallsbidrag i dess lydelse den 5 maj 1972. Härför krävs ett tillägg till övergångsbestämmelserna till lagen (1972: 141) om ändring i förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag. Förslaget till ändring i lagen, som tillstyrkts av utskottet, är fogat som bilaga till detta betänkande.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. antar vid propositionen 1972: 130, bilaga 5, fogat förslag till lag om ändring i lagen (1972: 141) om ändring i förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag (*bilaga*),
2. godkänner de av departementschefen förordade ändrade grunderna för beräkning av skattebortfallsbidrag.

KAPITALBUDGETEN

STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

3. **Byggnadsarbeten för statlig förvaltning.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 25—29) föreslagit riksdagen att dels till Byggnadsarbeten för statlig förvaltning på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisa ett investeringsanslag av 20 000 000 kr., dels bemyndiga Kungl. Maj:t att sälja fastigheten nr 18 i kv. Lärghögen i Sundsvall till Sundsvalls kommun för 500 000 kr.

I motionen 1972: 1905 av herr Norrby i Åkersberga (fp) hemställs att riksdagen beslutar att investeringsanslag till Byggnadsarbeten för statlig förvaltning icke får utnyttjas för nybyggnad i Saltängen, Norrköping, för kriminalvårdsstyrelsen och sjöfartsverket.

Propositionen

I propositionen 1972: 1 (bil. 9 s. 79) redovisades att byggnadsstyrelsen den 18 juli 1971 fått i uppdrag att fullfölja planering av lokalförsörjning för statliga verksamheter som skall flytta från Storstockholmsområdet till Uppsala, Eskilstuna, Linköping, Norrköping, Jönköping, Borås, Karlstad, Gävle, Sundsvall, Östersund (utom verksamheter inom försvarsdepartementets område), Umeå och Luleå. I propositionen anmäldes att styrelsen räknade med att huvuddelen av byggnadsobjekten skulle påbörjas under budgetåret 1973/74 men att vissa arbeten borde kunna påbörjas tidigare. För omlokaliseringsprojekten togs ett belopp av 25 milj. kr. upp i investeringsplanen under anslaget för beräknad medelsförbrukning budgetåret 1972/73. Totalt anvisades under anslaget 60 milj. kr.

I propositionen 1972: 130 redovisas nu de byggnadsobjekt i Norrköping som avses inrymma statens meteorologiska och hydrologiska institut (Källtorp) respektive kriminalvårdsstyrelsen och sjöfartsverket (Saltängen) och vidare nybyggnad i kv. Göta i Jönköping för lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen. Dessa byggnadsobjekt har Kungl. Maj:t i september månad uppdragit åt byggnadsstyrelsen att projektera fram till bygghandlingar.

I propositionen redovisas vidare byggnadsobjekt i Gävle (kv. Vasen) för lantmäteristyrelsen och rikets allmänna kartverk och i Sundsvall för riksförsäkringsverkets tekniska byrå (kv. Måsen) och för centrala studiehjälpsnämnden, kammarrätten m. m. (kv. Målaren). Dessa projekt har Kungl. Maj:t givit byggnadsstyrelsen i uppdrag att utföra i september i år.

De redovisade projekten innehåller tillsammans en rumsyta om ca 100 000 m² och avses inrymma 2 700—2 800 anställda samt vissa lokaler för uthyrning. För nybyggnaden i Jönköping anges en preliminär kostnadsram. Inbegripet denna uppskattas kostnaderna för nybyggnaderna till ca 276 milj. kr. i kostnadsläget april 1972.

I investeringsplanen föreslås nya kostnadsramar föras upp för ifrågasvarande byggnadsobjekt. De föreslagna kostnadsramarna, beräknad medelsförbrukning, byggstart m. m. framgår av följande ur propositionen hämtade förteckning:

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1972-04-01 (1 000-tal kr.)	Ber. medels- förbrukning för 1972/73 (1 000-tal kr.)	Byggstart år-mån.	Färdig- ställande år-mån.
<i>Norrköping</i>				
Nybyggnad i Källtorp	45 000	6 300	73-09	75-05
Nybyggnad i Saltängen	73 500	6 300	73-10	76-01
<i>Jönköping</i>				
Nybyggnad i kv. Göta	137 800	11 000	73-02	75-06
<i>Gävle</i>				
Nybyggnad i kv. Vasen	62 500	5 500	73-06	75-08
<i>Sundsvall</i>				
Nybyggnad i kv. Måsen	15 300	7 600	72-06	73-08
Nybyggnad i kv. Målaren	41 900	15 200	72-11	74-07
Övriga omlokaliseringsobjekt ¹		12 000		
Diverse objekt	5 000	1 000		
I investeringsplanen tidigare uppförda objekt		33 028		
Summa		97 928		

¹ Prel. kostnadsram

² Kostnadsramar redovisas senare

Medelsförbrukning på anslaget innevarande budgetår beräknas sålunda till 98 milj. kr. Behållningen vid ingången av budgetåret uppgick till 18 milj. kr., och på riksstaten har förts upp 60 milj. kr. På tilläggsstat begärs sålunda (98—18—60 =) 20 milj. kr.

Det begärda bemyndigandet att försälja viss fastighet i Sundsvall till Sundsvalls kommun avser nuvarande tingshus som ej längre erfordras, då tingsrätten får nya lokaler i kv. Målaren.

Motionen

I motionen 1972: 1905 framhålls att stor tveksamhet rått från många håll mot många av de beslutade omlokaliseringarna. Sålunda har läns-

styrelsen i Stockholms län i yttrande över Slutrapport från delegationen för lokalisering av statlig verksamhet föreslagit en omprövning av beslutet att flytta kriminalvårdsstyrelsen och sjöfartsverket till Norrköping. I stället förordar länsstyrelsen att en lokalisering till Norrtälje respektive Nynäshamn provas. För att möjliggöra den sålunda aktualiserade omprövningen bör riksdagen inte nu medge att uppförande påbörjas av nybyggnad i Saltängen, Norrköping, för kriminalvårdsstyrelsen och sjöfartsverket. Medel på tilläggsstat I bör därför inte anvisas för detta byggnadsobjekt.

Utskottet

Riksdagen antog våren 1971 riktlinjer för omlokalisering av central statlig verksamhet (prop. 1971: 29, InU 1971: 15, rskr 1971: 196). I inrikesutskottets betänkande som låg till grund för riksdagsbeslutet anfördes bl. a. att det stora antal motioner som väckts i anledning av propositionen måste bedömas utifrån den allmänna regionalpolitiska målsättningen att utflyttningen skall stimulera en positiv utveckling i ett antal orter som är att betrakta som realistiska lokaliseringsalternativ samtidigt som den skall bidra till att dämpa expansionen i Stockholmsområdet. Vidare anfördes att huvudinriktningen vid utflyttningen måste vara en koncentrerad insats till ett begränsat antal orter framför allt för att uppnå en mer väsentlig regionalpolitisk effekt.

Inrikesutskottet avstyrkte bl. a. med hänvisning till det anförda bifall till en motion av herr Norrby i Åkersberga (1971: 1302) om lokalisering av kriminalvårdsstyrelsen till Norrtälje och avstyrkte likaledes bifall till en motion (1971: 1130) som krävde lokalisering av sjöfartsstyrelsen till Göteborg i stället för Norrköping.

Finansutskottet finner inte skäl föreligga att aktualisera en omprövning av det av fjolårets riksdag fattade beslutet rörande omlokalisering av central statlig verksamhet. Motionsyrkandet avstyrks sålunda.

Finansutskottet tillstyrker att ifrågavarande byggnadsobjekt förs upp i investeringsplanen för byggnadsarbeten för statlig förvaltning och att de på tilläggsstat begärda medlen anvisas.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Byggnadsarbeten för statlig förvaltning* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisar ett investeringsanslag av 20 000 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1972: 1905,
3. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att sälja fastigheten nr 18 i kv. Lärghögen i Sundsvall till Sundsvalls kommun för 500 000 kr.

FONDEN FÖR FÖRLAG TILL STATSVERKET

4. **Vissa projekteringskostnader.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 30—31) och hemställer

att riksdagen till *Vissa projekteringskostnader* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1972/73 anvisar ett investeringsanslag av 45 000 000 kr.

Stockholm den 5 december 1972

På finansutskottets vägnar

SVEN EKSTRÖM

Närvarande: herrar Ekström (s), Löfgren (fp), Kristiansson i Harplinge (c), Knut Johansson i Stockholm (s), Franzén (s), Burenstam Linder (m), Larsson i Karlskoga (s), Åsling (c), Jansson (s), Wirtén (fp), Josefsson i Halmstad (s), Fågelsbo (c), Brundin (m), Gadd (s) och Lindahl (s).

Reservation

vid *punkten 3* (Byggnadsarbeten för statlig förvaltning) av herr Burenstam Linder (m) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Finansutskottet finner" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ersättas med text av följande lydelse:

"Finansutskottet konstaterar i likhet med motionären att stor tveksamhet anförts från många håll mot flera av de omlokaliseringar av viss statlig verksamhet som riksdagen beslutade våren 1971. Sålunda har exempelvis länsstyrelsen i Stockholms län bl. a. förordat en omprövning av beslutet att flytta sjöfartsverket till Norrköping och i stället föreslagit att en lokalisering till Nynäshamn prövas.

Det är uppenbart att av praktiska och kostnadsmässiga skäl endast den centrala administrationen inom sjöfartsverket kan förläggas till Norrköping. Sjömätningseenheten kan bl. a. på grund av den under en stor del av året rådande issituationen inte förläggas dit och därmed ej heller verkstäderna. Det har därför underhand diskuterats att sjömätningseenheten skulle förläggas någonstans i Oskarshamns-området. Likaså måste isbrytarna ha annan bas än Norrköping. Nynäshamn erbjuder möjlighet till en fullgod uthamn som för övrigt till stora delar redan är projekterad, varför en del kostnader för nyanläggningen kan undvikas. Det är vidare värt att observera att verkstäderna vid marinens bas på Muskö (i omedelbar närhet till Nynäshamn) har en väsentlig överkapa-

citet på grund av marinens minskade antal fartyg. Denna verkstads-kapacitet skulle med fördel kunna utnyttjas av sjöfartsverket och undan-röja nu föreliggande risk för där uppkommande arbetslöshet.

Utskottet finner därför med hänvisning till vad som anförts starka skäl föreligga att tillmötesgå syftet med ovannämnda motion i vad gäller sjöfartsverket.”

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

”2. att riksdagen i anledning av motionen 1972: 1905 som sin me-ning ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anför,”

Särskilt yttrande

vid *punkten 3* (Byggnadsarbeten för statlig förvaltning) av herrar Bu-renstam Linder (m) och Brundin (m) som anförde:

”Utlokalisering av statliga verk och förvaltningsfunktioner är under vissa förhållanden motiverad som ett lokaliseringspolitiskt instrument. Ett krav är dock att man i samband med sådana beslut har ett fullgott beslutsunderlag som gör det möjligt att väga kostnader och fördelar. Den möjligheten kan ju inte uteslutas att man med alternativa åtgärder i vissa fall kan få bättre lokaliseringspolitiska verkningar. Ett sådant beslutsunderlag förelåg inte i samband med besluten 1971 och fortfa-rande saknas material som gör en överblick möjlig. Det finns anled-ning att poängtera detta i samband med att riksdagen med jämna mel-lanrum anslår medel till olika byggnadsprojekt föranledda av dessa be-slut. Det finns också anledning att understryka betydelsen av dessa syn-punkter inför de beslut om fortsatt utlokalisering av statliga verk som är att vänta. Rent principiellt förhåller det sig också så att i ett läge där skattetrycket blivit så högt och de ekonomiska resurserna så an-strängda bästa möjliga beslutsunderlag i riksdagsarbetet blivit än mera betydelsefullt.”

*Bilaga***Förslag till****Lag om ändring i lagen (1972: 141) om ändring i förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag**

Härigenom förordnas, att övergångsbestämmelserna till lagen (1972: 141) om ändring i förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1973. Vid beräkning av medelskattkraften på grundval av 1972 års taxering skall det sammanlagda bidragsunderlaget i riket enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag upptagas till 44 365 600 skattekrönor.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1973. Vid beräkning av medelskattkraften på grundval av 1972 års taxering skall det sammanlagda bidragsunderlaget i riket enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag upptagas till 44 365 600 skattekrönor. *Vidare skall i fråga om bidrag för år 1973 skattekraft och bidrag vid hög utdebitering beräknas med tillämpning av kungörelsen (1972: 140) om skattebortfallsbidrag i dess lydelse den 5 maj 1972.*

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.